

Statement
Déclaration

Vídeň, 11. března 2009

PROHLÁŠENÍ ČESKÉ REPUBLIKY

JMÉNEM EVROPSKÉ UNIE

na jednání na vysoké úrovni v rámci 52. zasedání Komise pro narkotika
(11. – 12. března 2009)

Děkuji Vám, paní předsedkyně,

Vaše Výsosti, Excellence, dámy a pánové,

1. Mám čest hovořit jménem Evropské unie (EU). Kandidátské země Chorvatsko, a Bývalá jugoslávská republika Makedonie¹, země Stabilizačního a asociačního procesu a potencionální kandidáti Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko a Ázerbájdžanu, Arménie, Gruzie a Moldavska, jež se rovněž připojují k tomuto prohlášení.
2. Vaše Excellence, dovoluji Vám na úvod poblahopřát k předsednictví jednání na vysoké úrovni v rámci 52. zasedání Komise pro narkotika. Rádi bychom Vás ujistili o plné spolupráci Evropské unie při plnění Vašeho úkolu.
3. Je velká čest účastnit se tohoto jednání na vysoké úrovni, jež má zhodnotit pokrok dosažený od roku 1998, kdy na Zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN mezinárodní společenství jednohlasně přijalo Politickou deklaraci a související akční plány. Tehdy jsme si společně stanovili závazky a úkoly s jasným cílem – zlepšit globální situaci v oblasti drog, a to výrazným snížením poptávky po drogách i nabídky drog. Zvláštní zasedání v roce 1998 bylo významné z mnoha důvodů, ne v posledku proto, že se do centra pozornosti dostalo snižování poptávky prostřednictvím přijaté Deklarace o hlavních principech snižování poptávky po drogách – vůbec prvního mezinárodního nástroje v této oblasti kontroly drog. Podle Deklarace by snižování poptávky mělo zahrnovat všechny oblasti, včetně odrazování od započetí užívání drog a snižování negativních zdravotních a sociálních dopadů u všech uživatelů drog, včetně těch, kteří drogy nadále užívají.
4. Hodnocení procesu nastartovaného UNGASS a období následné reflexe nicméně jasně ukázaly, že cíle a úkoly stanovené v současných deklaracích, akčních plánech a opatřeních OSN týkajících se celosvětového problému drog byly velmi ambiciózní a že vytyčených cílů nebylo za posledních 10 let v celosvětovém měřítku dosaženo – nedošlo

¹ Chorvatsko a Bývalá Jugoslávská republika Makedonie jsou nadále zapojeny do Stabilizačního a asociačního procesu.

k měřitelnému snížení užívání, ani k jakékoliv stabilizaci, a to u žádné z nelegálních drog.

5. EU se domnívá, že hlavním důvodem tak omezených výsledků byla nedostatečná implementace vyrovnaného a komplexního přístupu. Krom toho i přes snižování nabídky určitých nelegálních drog v některých oblastech existují výrazné nedostatky a problémy v boji s celosvětovým obchodem s omamnými a psychotropními látkami, jež zabránily dosažení cílů v oblasti snižování nabídky stanovené na dvacátém Zvláštním zasedání Valného Shromáždění OSN.
6. Účinné uskutečňování závazků přijatých na dvacátém Zvláštním zasedání VS² vyžaduje silné politické odhodlání a prakticky prosaditelná řešení. Tři mezinárodní úmluvy v oblasti kontroly drog nadále poskytují mezinárodní právní rámec pro řešení celosvětového problému drog.
7. V době zahájení procesu hodnocení plnění závěrů UNGASS byly členské státy EU připraveny sdílet zkušenosti z implementace evropské protidrogové politiky za posledních deset let s partnery po celém světě a současně vzít v potaz jejich zkušenosti. Rovněž jsme měli za to, že nové trendy světové výroby drog, obchodu s nimi a jejich zneužívání a související dopady na jednotlivce a společnosti, které se objevily v posledních deseti letech, představují závažné výzvy, na něž je třeba reagovat s využitím nejnovějších poznatků a nejlepších dostupných vědeckých faktů. Takový přístup by měl zajistit, aby mezinárodní systém kontroly drog byl aktuální, realistický a slovy ředitele Úřadu OSN pro drogy a zločinnost „odpovídající účelu”.
8. V souladu s úkoly a cíly stanovenými v Politické deklaraci z roku 1998 se Evropská protidrogová strategie na období 2000 - 2004 zaměřila na výrazné snížení nabídky a poptávky v oblasti nelegálních drog a současně – mimo jiné – stanovení úkolů v oblasti prevence a snižování nežádoucích zdravotních dopadů drogové závislosti, s cílem dosáhnout snížení těchto dopadů.
9. Evropská protidrogová strategie na období let 2005-2012 se poučila ze zkušeností získaných v letech 2000-2004. Došlo k přehodnocení cílů strategie, k jejich upřesnění a zaměření na realističtější a měřitelnější výsledky, jež mají být dosahovány prostřednictvím dvou po sobě jdoucích Protidrogových akčních plánů EU. Celkovým cílem strategie je chránit a posilovat blaho společnosti a jedince, ochránit veřejné zdraví a zajistit vyšší úroveň bezpečnosti pro širokou veřejnost. Toho má být dosaženo vyrovnaným přístupem ke snižování nelegální poptávky a nabídky drog. Protidrogová strategie a související akční plány vycházejí v první řadě ze základních principů práva EU a v každém ohledu podporují hodnoty, na nichž je Unie postavena: respekt k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, solidaritu, vládu práva a lidská práva. Dále vycházejí z příslušných úmluv OSN, mezinárodních deklarací o lidských právech a jiných relevantních mezinárodních nástrojů.

² obecně používaná angl. zkr. UNGASS

10. Protidrogový akční plán EU na období let 2009-2012 stanovuje širokou řadu cílů a kroků, jejichž cílem je snižovat výskyt zneužívání drog v populaci a sociální a zdravotní dopady způsobené užíváním nelegálních drog a obchodem s nimi.
11. Hodnocení Protidrogového akčního plánu EU na období let 2005-2008 a následné výroční zprávy EMCDDA ukázaly, že dostupnost nelegálních drog a jejich konzumace v EU se v posledních pěti letech celkově stabilizovala, přestože na historicky vysoké úrovni. V oblasti prevence došlo k pokroku, přesto dosud chybějí investice a hodnocení účinnosti nabízených programů. Co se týče léčby drogových závislostí, výzkum pokročil a přináší výsledky v jednotlivých případech; celkový dopad léčby na drogovou situaci je však dosud nejasný.
12. V oblasti snižování nabídky se v posledních letech zlepšila spolupráce mezi členskými státy a objevily se iniciativy směřující k nalezení společného řešení nových hrozeb, například obchodu s narkotiky na vznikajících nových trasách. V rámci EU došlo také ke snížení obchodu s nelegálními prekursori. Rádi bychom zdůraznili důležitost efektivní a operativní spolupráce na vymáhání mezinárodního práva při boji s nedovolenou výrobou drog a obchodem s nimi. Chceme v této souvislosti ocenit význam, jenž přikládá Politická deklarace a její dodatek tomuto aspektu globální protidrogové politiky.
13. V posledních deseti letech EU přijala společnou zodpovědnost vůči třetím zemím poskytováním významné odborné pomoci, především v oblasti podpory udržitelného alternativního rozvoje a implementace opatření směřujících ke snižování drogové poptávky a nabídky. EU je důležitým přispěvatelem na aktivity UNODC a UNAIDS v oblasti drog.
14. Výsledky EU týkající se problematiky drog jsou povzbudivé. Počet problémových uživatelů se v EU stabilizoval a léčbu vyhledává stále větší část z nich. Zároveň se mnoha členským státům EU podařilo ustálit a snížit počet nových případů nakažení HIV/AIDS a jinými nemocemi přenášenými krví. Počet úmrtí v souvislosti s užíváním drog má klesající trend. Ve srovnání s jinými regiony světa, pro něž existují dostupná data, jsou v EU počty nově nakažených, jakož i případů úmrtí v důsledku předávkování relativně nízké.
15. Objevují se nicméně nové výzvy. Například v řadě členských států EU, kde byla desítky let úroveň zneužívání kokainu ve srovnání s jinými rozvinutými zeměmi velmi nízká, zaznamenáváme dnes vzrůstající trend. Ten může být výsledkem snahy překupníků pronikat na nové trhy v kombinaci s měnícími se preferencemi mladých lidí v této oblasti a vyžaduje urychlenou, vyrovnanou a efektivní reakci.
16. Vnímáme poměrně příznivý vývoj drogové situace v EU v důsledku komplexní politiky snižování poptávky uplatňované po celé EU. Nedílnou součástí této politiky jsou opatření směřující ke snižování zdravotních a sociálních dopadů užívání drog, jež zahrnují mimo jiné programy výměny injekčních jehel a stříkaček za účelem prevence HIV/AIDS a jiných krví přenášených nemocí, substituční léčbu závislosti na opiátech a aktivní práci v terénu. Taková opatření se v evropských politických dokumentech i

jinde označují jako „harm reduction“ (česky nejčastěji „minimalizace rizik“). Považujeme je za opatření širšího významu, protože chrání nejen samotné uživatele drog, ale také společnost jako celek. Protidrogové politika EU vychází z principu, že snižování škodlivých dopadů nemůže nahradit prevenci, léčbu a rehabilitaci – a zároveň jimi nemůže být nahrazeno.

17. Během jednání Evropská unie zdůrazňovala význam snižování harm reduction a jeho principů pro efektivní protidrogovou politiku.
18. Generální tajemník Organizace spojených národů, Vysoký komisař pro lidská práva a vedoucí představitelé Spojeného programu OSN proti AIDS (UNAIDS) a Světového fondu proti AIDS, tuberkulóze a malárii (GFATM) a řada dalších mezinárodních organizací jednotně podporovaly výše zmíněný koncept jako nedílný a podstatný prvek snižování poptávky po drogách a nepostradatelnou složku strategií prevence šíření HIV/AIDS mezi intravenózními uživateli drog. V konečném výsledku však Politická deklarace samotný tento termín neobsahuje, ale nahrazuje jej novým pojmem „podpůrné služby“.
19. Efektivitu těchto „podpůrných služeb“ opakovaně potvrdily WHO, UNODC, UNAIDS a jiné organizace, jakož i enormní počet kvalitních vědeckých studií. Dnes tak již více než 80 členských států OSN ze všech oblastí světa taková opatření zavedla. Neexistují žádné důkazy, že by tato opatření podporovala zneužívání drog a zvyšovala počet uživatelů drog v daných komunitách; taková opatření rovněž nijak nesměřují k jakékoli legalizaci nelegálních drog.
20. Jak již bylo zmíněno, úhelným kamenem evropské protidrogové politiky je vycházet při tvorbě opatření z nejlepších dostupných důkazů a informací. V této souvislosti nelze dostatečně zdůraznit význam posilování globálních mechanismů shromažďování, sledování a analyzování spolehlivých a porovnatelných údajů a informací v oblasti drog. Bez kvalitních porovnatelných údajů nemůžeme správně porozumět reálné situaci a bez jasného porozumění této situaci nemáme šanci, že naše rozhodnutí budou úspěšná, přiměřená a založená na faktech. Proto bude EU nadále významně investovat do získání dobrých a srovnatelných údajů. Informace jsou samotnou podstatou účinnosti budoucích opatření. Proto silně podporujeme další analýzu potřebnosti údajů pro protidrogovou politiku OSN, a vypracování podrobného akčního plánu pro tuto oblast. Politická deklarace je co do sběru dat a jejich vyhodnocování poněkud nenáročná.
21. Na závěr bych jménem EU rád zdůraznil potřebu užší spolupráce mezi UNODC a všemi příslušnými organizacemi OSN v oblasti snižování poptávky za při respektování specifických úkolů a mandátu jednotlivých organizací. Takový ucelený přístup je pro hlavní směřování politiky nezbytný a zaručuje efektivnější využívání zdrojů v souladu se soudržností systému jako celku či zásadou „delivering as one“.

Děkuji Vám, paní předsedkyně.